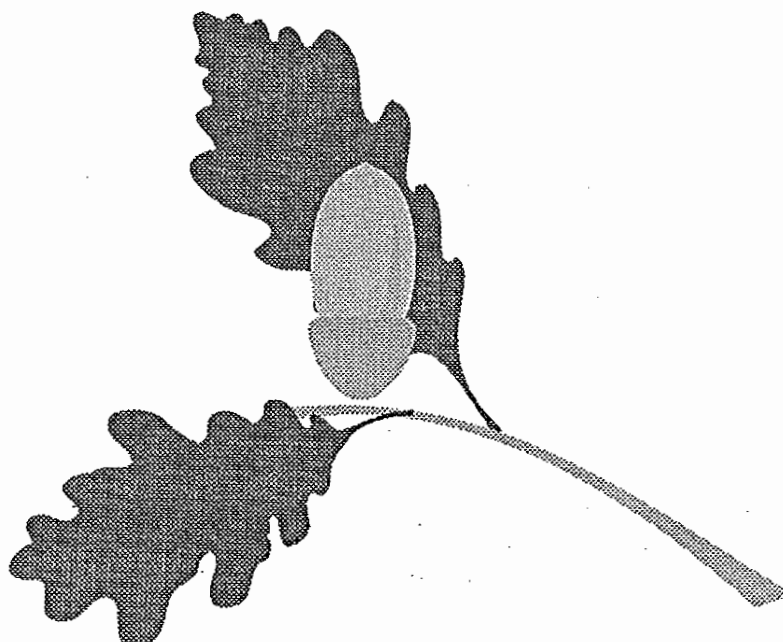

Landsbygdens Utvecklingsmöjligheter

Skaraborg, Västra Götalands Län.

En enkätundersökning.

Sammanställd av Per-Ove Persson

Landsbygdsforum Skaraborg 1998.

HS Rapport nr 3/98

Landsbygdens utvecklingsmöjligheter och problem

I Skaraborg, Västra Götalands län. En enkät undersökning.

Sammanfattning.

Enkätsvaren konfirmerade i flera fall vad man tror, upplever, är landsbygdens möjligheter och problem. Men visade i flera fall upp vad man tycker är den bakomliggande orsaken.

I området befolkningsfrågor visade svaren på att landsbygden trots allt har en jämn befolkning. Ingen ökning men inte heller minskning, detta innebär att befolkningen relativt sett minskar, men att utflyttare fyller upp de hus som blir tomma. Könsfördelningen upplevs som relativt jämn men att andelen kvinnor behöver öka något. Även åldersfördelningen upplevs som jämn men med det undantaget att äldre i behov av tillsyn eller omvårdnad försvinner från bygden och att även ungdomar försvinner. Medan det är gott om barn och människor som redan etablerat familjer och pensionärer som klarar sig själva.

I området service, kommunikation och arbetsmarknad var svaren övervägande negativa med stor oro för samhällets, kommunens nedskärningar. Dåligt kulturellt utbud och inget äldreboende upplevs som de stora problemen. Där det fungerade framhölls barnomsorg, skola och skolskjutsar, post och tidningsutdelning som något som var mycket positivt. Man upplevde att kommunikationerna fungerade bra regionalt men med dåliga vägar lokalt, speciellt vinterväghållningen. Relativt kort avstånd till flera tätorter med god service var positivt. Det stora bilberoendet framhölls som något som kostade mycket pengar.

Det finns väldigt få lokala arbetsgivare och arbetstillfällen, speciellt för kvinnor, ungdomar och välutbildad arbetskraft. Man hoppas på distansarbete och fler lokala växande småföretag. Boende, miljö och stad-land förhållande var det mest positiva. Den goda livsmiljön var en stor konkurrensfördel och det nära avståndet till tätorter. Men också att detta kan utvecklas mera med lokalt kretslopp, lokal energiproduktion, bilpool-samåkning och mer nybyggnation. Det stora problemet är kommunpolitikernas okunskap om kommunen i stort. Kommunen är bara kommunens centrala tätort och allt dras dit.

De största problemen ansågs vara de lokala politikernas ”storhetsvansinne” och centraliserande politik samt den allmänna konjunkturen.

Den största potentialen ansågs vara möjligheterna till byggnation och god livsmiljö, befolkningens engagemang, goda grannar och befolkningens kunskaper.

Med möjlighet att utnyttja modern teknik och kretslopps tänkande kan utvecklingen bli positiv och trotsa de naturliga nackdelarna, avstånd och omständliga, tidskrävande kommunikationer.

* (man agerar som det vore en storstad).

Bakgrund

Den enkät som ligger till grund för denna rapport är en del av framtagandet av en regional landsbygdsstrategi och sedan landsbygdsplan. Detta som följd av länsstrategiarbetet, Skaraborg 2010. Arbetet började inom Skaraborgs län och går vidare för Skaraborgsregionen i Västra Götalands län. Länsstyrelsen tar fram statistiska bakgrundsfakta och Landsbygdsforum Skaraborg tar fram, via en utskickad enkät tankar och synpunkter från byautvecklingsgrupper.

Ambitionen är att detta sedan kan bearbetas av länsstyrelse / regionstyrelse och olika företrädare till en landsbygdsstrategi som sedan mynnar ut i en operativ landsbygdsplan.

Metoder

Enkäten som skickades ut till byutvecklingsgrupperna var uppställd som en frågespalt där grupperna fick fundera och ange vad man tycker är positivt, negativt och vilka visioner man har inom olika områden för sin egen bygd. Ett repetitivt moment i slutet av enkäten fanns med för att se om frågorna, svaren var rätt uppfattade. Och där fanns också möjlighet att ge sina helt egna tankar samt förstärka det man redan svarat på.

Totalt skickades 97 enkäter ut till olika byutvecklingsgrupper i Skaraborg. De 97 grupperna valdes från Landsbygdsforums adresslista som samlades och sammanställdes 1996 och med några förändringar sedan dess.

Enkäten skickades ut med svarskuvert för att det skulle vara enkelt att sända tillbaka den.

Totalt erhöles 11 svar varav två utgår helt, det ena på grund av att inga uppgifter var ifyllda och det andra på grund av att man skickat en handlingsplan som svar där alla frågeställningar ej var upptagna. Svarefrekvensen blev därav enbart 9.3 % vilket är lågt. De flesta enkätsvar var mycket genomtänkta och välbearbetade vilket ändå ger god indikation på vad man tycker ute i bygrupperna.

Frågorna och svaren grupperades i fyra grupper. Befolkningsfrågor som invånarantal, könsperspektiv och åldersperspektiv. Omvärldsfrågor som service, kommunikation och arbetsmarknad. Livsmiljöfrågor som miljö, boende och stad-landperspektivet. Samt uppsamlingsfrågor som positiva, negativa tendenser, landsbygdens konkurrensförhållanden, utvecklingsmöjligheter och visioner.

Resultat

Befolkningsfrågor

Invånarantal

Positivt.

Relativt jämt invånarantal, ingen större minskning eller ökning. Tomma hus fylls av nyinflyttare

Negativt

Ingen nybyggnation eller ökning av invånarantalet. Äldre och unga kompetenta människor flyttar ut från bygden.

Vision

Nybyggnation för inflyttare. Arbetsstillfällen för kompetenta människor och lokalt äldreboende.

Könsperspektiv

Positivt

Tämligen jämt fördelat.

Negativt

Fler yngre män än kvinnor kvar.

Vision

Fler arbetsstillfällen för kvinnor och bättre service för att locka fler kvinnor.

Åldersperspektiv

Positivt

Relativt jämt fördelat, många barn och pensionärer.

Negativt

Ungdomar och äldre försvinner från bygden.

Vision

Att ungdomar, yngre familjer flyttar in/tillbaks. Att äldre inte ska behöva flytta från bygden

Omvärldsfrågor.

Service

Positivt

Skola, barnomsorg, affär, post, tidningsutdelning.

Negativt

Samhällets service som sjuk o hälsovård, bibliotek, äldreomsorg och skola.

Affärsutbudet så som radio-TV, bensin, livsmedel. Inget kulturliv eller stationär service.

Vision

Kultur och rekreationsmöjligheterna förbättras. Bättre/ ökad barn och äldreservice.

Utveckla skolan och affärsmöjligheterna.

Kommunikation

Positivt

Relativt nära många större tätorter. Bra skolskjutsar och bussförbindelser med tätort på vardagar. Relativt bra vägar och regionala förbindelser.

Negativt

Bil ett måste. Bussarna har svår tidtabell att passa och dåliga förbindelser kvällar, helger och semestertider. Mycket dåliga vägar. Dålig vinterväghållning.

Vision

Mer samåkning, bilpool. Bättre vägar. Lokala entreprenörer tar hand om de lokala vägarna.

Förbättring av kollektivtrafiken.

Arbetsmarknad

Positivt

Bra pendlingsavstånd till flera tätorter. Det finns lokala företagare.

Negativt

Få lokala arbetstillfällen. För få arbetstillfällen för kvinnor och kompetent arbetskraft, ungdomar.

Vision

Ökat distansarbete och fler lokala företag. Att företagen som finns "vill" utvecklas.

Livsmiljö

Miljö

Positivt

Bra livsmiljö. Bra miljöhänsyn och sophantering

Negativt

Mycket resor och lite lokalt kretslopp.

Vision

Genomföra lokalt kretslopp och ha egen återvinningsstation. Lokal energiproduktion. Samåkning och mer distansarbete.

Boende

Positivt

Socialt nätverk, gemenskap och aktiva föreningar, lätt att få hjälp. Bra boendemiljö.

Negativt

Social kontroll, människor som vill bryta mönstret tvingas leva inrutat. Många transporter, två bilar ett måste. Inga hyresbostäder till unga och gamla.

Vision

Ökat yngre och äldreboende. Ökad nybyggnation.

Stad-Landperspektivet

Positivt

Många tätorter inom relativt nära avstånd. Att det satsas på landsbygden via landsbygdspeng, Agenda 21 och delaktighet i landsbygdsplan.

Negativt

De styrande drar allt till centralorten. De styrande ser inte hela kommunen utan bara centralorten. De styrande vet inget om kommunen utanför centralorten.

Vision

Att de styrande ser landsbygdens potentiella möjligheter och vågar satsa även på utbyggd service på landsbygden.

Uppsamlingsfrågor

De främsta positiva tendenserna

God uppslutning av bygdens folk. Att det finns barnfamiljer kvar och fler vill flytta in. Möjlighet till distansarbete.

Konkurrensfördelar

Miljö och rekreation. Billigt boende och industrimark.

De främsta negativa tendenserna

Politisk oreda, interna motstridigheter, storhetsvansinne, centralisering kommunalt. Lågkonjunkturen och arbetslösheten.

Konkurrensackdelar

Avstånd till kommunal service och affärer. Liten och ensidig arbetsmarknad.
Dyrare och omständligare transporter. Avstånd till allt - fraktkostnad.
Svagt kulturutbud.

Outnyttjade resurser

Turismen, jord o skogsbruket, naturen. Människornas kunskaper. Kulturarvet

Utvecklingsbar arbetsmarknad.

Distansarbetsplatser, Turism, förnyelsebara produkter och ökad förädling på lantbruksprodukterna (jord och skog). Utlokalisering av servicetjänster och lokal skötsel av samhällets åtagande.

Kommunikationsutveckling

Bättre vägar. Cykelleder. Bättre kollektivtrafik.

Visioner

Fler lokala arbetstillfällen, bättre utnyttjande av modern teknik. Fler inflyttare och nybyggnation. Bättre vägar och service.

Tabell 1. Sammanfattning av enkätsvaren

Landsbygdens svaga och starka sidor.				
	Stark sida	Neutralt	Svag sida	Kommentarer
Befolkning, antal.		X		Står still
Könsperspektivt		X		Fler kvinnor behövs
Åldersperspektiv		X		Ungdomar och äldre flyttar ut
Service			X	Samhällets service minskar, är dålig.
Miljö	X			Bra men det finns mer att göra
Boende	X			Ingen nybyggnation är negativt.
Stad-Land		X		Allt satsas enögt på kommunens tätort.
Kommunikation			X	Dyra egna lösningar på landsbygden
Arbetsmarknad			X	Ensidig, mer arbetsplatser för kvinnor behövs

Diskussion

Den låga svarsprocenten innebär att man inte kan använda resultatet till allt för omfattande slutsatser, varför inte fler svarade kan bero på, som några kommentarer påpekade, att enkäten var allt för omfattande och att det var stora frågor som kräver mycket diskussion och arbete för utvecklingsgrupperna. Någon var också skeptisk till nyttan av detta då det ändå inte påverkar beslutsfattare.

Det intressanta med svaren i denna enkät är den positiva inställningen och den låga ambitionen man har på positiv utveckling. Stillastående befolkningstal ses som positivt. Med bakgrunden av att det i dag bor lika många människor på landsbygden som för 200 år sedan, medan befolkningen i övrigt har vuxit mycket starkt inne i tätorterna är enkätsvaren, bygg mer på landsbygden förståelig. Troligtvis är "fri" byggnation på landsbygden ett måste för att dels öka befolkningstalen, dels få in fler småföretagare och kompetensmänniskor som kan expandera den lokala arbetsmarknaden via sina medförda kunskaper och kontaktytor. Boendefrågan kan sägas vara en nyckelfråga. Då kan också redan befintlig infrastruktur och samhällsservice motiveras och skolor m.m. räddas från nedläggning. I vissa fall byggas ut och utökas. Men det gäller också att plocka hem de arbetstillfällen som är möjliga. Här finns äldreboende och äldrevard samt skötsel av vägar och andra samhällsägda verksamheter och infrastrukturer. Det är oerhört viktigt att det blir fler arbetstillfällen för kvinnor, ungdomar och välutbildade människor. Men det senare är inte något specifikt för landsbygden utan viktigt för hela det Skaraborgska samhället.

En tredje viktig aspekt tycks vara de närmaste politikerna, kommunalpolitikerna, där svaren närmast ger ett uppgivet intryck. Det enda man kräver är att politikerna vet hur deras kommun ser ut och inte fattar, på grund av okunnighet, negativa beslut.

Men det visar också på den viktiga roll som kommunalpolitikerna har för landsbygdens utveckling.

I det vidare perspektivet tycks utvecklingsgrupperna vara positiva, om den framtida utvecklingen av landsbygden inte direkt motarbetas av lokala politiker. Men en viktig fråga flera pekar på är att det måste gå bra för Sverige, då går det bra för landsbygden. Goda förbindelser till många tätorter och goda regionala och därmed nationella, internationella kommunikationer är ju en god grogrund för möjligheterna att få en positiv framtid. Distansarbete med moderna hjälpmedel och utnyttjandet av lokala resurser för turism, energiproduktion och lokala kretslopp är skeenden som passar in och ligger i tiden och detta passar förträffligt på landsbygden och ska hjälpas fram.

Detta är också något som skrivs om från olika håll, allt ifrån I.T.-Data visionärer som utropar att "Byn är Framtiden" till rapporter om skeenden i den urbana landsbygden från andra delar av västvärlden. Den Skaraborgska landsbygden är såpass urban att här finns det goda möjligheter att bygga vidare och expandera då infrastrukturen redan är relativt god.

Sammanfattningsvis kan man spetsa diskussionen till några få punkter. *Bygg mer på landsbygden, ta hem arbetstillfällena lokalt, satsa på turism och kretslopp och välj kunniga lokala politiker som inte aktivt motarbetar landsbygden.*